

GUIA DOCENT

ORGANITZACIÓ I INNOVACIÓ EMPRESARIAL

Coordinació: COLOM GORGUES, ANTONIO

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	ORGANITZACIÓ I INNOVACIÓ EMPRESARIAL			
Codi	13116			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Gestió i Innovació en la Indústria Alimentària	1	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	2.5			
Típus d'activitat, crèdits i grups	La consulta no ha retornat resultats			
Coordinació	COLOM GORGUES, ANTONIO			
Departament/s	ECONOMIA I EMPRESA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	<p>Els 2,5 crèdits suposen:</p> <p>2,5 x 25 = 62,5 hores totals de dedicació, de les quals:</p> <p>a. 25 hores seràn presencials (activitats teòric-pràctiques a classe)</p> <p>b. 37,5 hores seràn no presencials, gestionades pels alumnes (gestió materials d'aprenentatge, estudi, realització de treballs pràctics i exercicis)</p>			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	CASTELLÀ / CATALÀ, en funció del llenguatge dels estudiants matriculats i assistents a classe			
Distribució de crèdits	<p>Hores presencials: 25</p> <p>Hores no presencials: 37,5</p> <p>Centre docent: ETSEA</p> <p>Departament: Administració d'Empreses</p> <p>Els crèdits ECTS es projectaran en actuacions docents amb metodologia activa i que constaran de coneixements: conceptes, definicions, plantejaments teòrics, i activitats pràctiques: habilitats, destresses, resolució d'exercicis, etc.</p>			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
COLOM GORGUES, ANTONIO	antonio.colom@udl.cat	0	

Informació complementària de l'assignatura

El requisit per matricular-se en el màster és estar en possessió d'un grau, una titulació espanyola de primer o de segon cicle o una titulació estrangera homologada pel Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Els estudiants en possessió de titulacions estrangeres no homologades amb un nivell de formació equivalent a un títol de grau espanyol podran ser admesos a criteri de la Universitat de Lleida.

Aquesta assignatura de 2,5 ECTS "ORGANITZACIÓ I INNOVACIÓ EMPRESARIAL" està integrada al mòdul 2 del Màster GIJA amb l'altra, de també 2,5 ECTS, "MÀRQUETING I RELACIONS INTERNACIONALS", dins de la que col·labora la FUNDACIÓ TRIPTOLEMOS en la seva impartició docent.

Aquestes dues assignatures que componen el mòdul 2 del Màster, es consideren com a una unitat i per tant es procedeix a la Programació conjunta de les dues en un únic Programa del Mòdul 2. Així mateix, l'avaluació es realitzarà sobre tot el mòdul 2 i a les hores aquesta nota de qualificació global servirà per qualificar a cadascuna de les mateixes (apareixerà la mateixa nota en una i en l'altra). La raó d'aquest programa únic es perquè es mes adient barrejar continguts d'Organització i Innovació Empresarial amb continguts de Màrqueting i Relacions Internacionals al llarg dels dies d'impartició, i segons la lògica mateixa i idoneïtat temporal d'aquesta impartició docent del mòdul.

NOTA: D'acord amb el comentat en el paràgraf anterior, es presenta en cada assignatura: "ORGANITZACIÓ I INNOVACIÓ EMPRESARIAL" i "MARQUETING I RELACIONS INTERNACIONALS", els mateixos Plans de desenvolupament, Avaluació i Bibliografia, ja que s'enten que es el Programa de tot el mòdul 2.

Objectius acadèmics de l'assignatura

OBJECTIUS DEL MÒDUL 2: GESTIÓ EMPRESARIAL I ESTRATÈGIES DE MÀRQUETING

- Estudiar i analitzar el sector de les indústries agroalimentàries europees, les seves variables macroeconòmiques productives i laborals, així com les indústries agroalimentàries espanyoles en la seva globalitat, per subsectors productius i per Comunitats Autònomes.
- Estudiar i analitzar, en síntesis, l'estructuració i organització empresarial, la seva gestió i control, des dels seus objectius i estratègia, explicant també l'influència de l'estil de lideratge, motivació i direcció empresarial.
- Estudiar l'esquema del procés emprenedor i de creació d'empreses, l'anàlisi de l'entorn, l'anàlisi DAFO i competitiu i el procés de la Direcció Estratègica empresarial fins al Pla d'empresa. Saber avaluar la rendibilitat d'un projecte d'inversió en la creació d'una empresa.
- Estudiar diferents elements de la innovació en les empreses agroalimentàries i la seva gestió. Resumir el paper dels Parcs Científics i Tecnològics en l'aplicació del polinomi R+D+T+i.
- Estudiar i analitzar diversos aspectes teòric-pràctics i d'aplicació de la qualitat alimentària protegida i lligada al territori, i la seva percepció per part dels consumidors.
- Estudiar el funcionament, gestió i control dels processos de comercialització i màrqueting en empreses alimentàries. Estudiar els models de gestió en Comerç Exterior agroalimentari, els INCOTERMS 2020, el màrqueting-mix global, la gestió duanera i els contractes internacionals.

Competències

COMPETENCIES:

COMPETENCIES EN LA MATÈRIA "ORGANITZACIÓ I INNOVACIÓ EMPRESARIAL"
CG1. Motivació per la qualitat
CG3 Treball en equip entre el personal involucrat en la producció en la IA: producció, qualitat, vendes, ...
CG4 Creativitat aplicada a la innovació dels productes i processos
CG5 Iniciativa i esperit emprenedor
CG7. Expressió oral i escrita
CG8. Gestió del temps
CG9. Compromís ètic
CG10.Capacitat de gestió de la informació
CE5. Conèixer la normalització i legislació alimentària
CE9. Conèixer el funcionament, gestió i control de l'organització de l'empresa
CE14. Resolució de Problemes

COMPETENCIES EN LA MATERIA "MARQUETING I RELACIONS INTERNACIONALS"
CG1. Motivació per la qualitat
CG3 Treball en equip entre el personal involucrat en la producció en la IA: producció, qualitat, vendes, ...
CG4 Creativitat aplicada a la innovació dels productes i processos
CG5 Iniciativa i esperit emprenedor
CG7. Expressió oral i escrita
CG8. Gestió del temps
CG9. Compromís ètic
CG10.Capacitat de gestió de la informació
CE5. Conèixer la normalització i legislació alimentària
CE10. Conèixer el funcionament, gestió i control de la comercialització i el màrqueting
CE14. Resolució de Problemes

Continguts fonamentals de l'assignatura

Programa de continguts del Mòdul 2: Temes a impartir i pràctiques a realitzar

<p>"Presentació del Mòdul 2 del Màster GIIA"</p> <p>Tema 1. "Sistema Agroalimentari. Conceptes i definicions importants", "Panoràmica de les Indústries Alimentàries a Europa i Espanya. Breus anàlisis dels principals subsectors espanyols d'indústries alimentàries".</p> <p>Pràctica 1. Estudi i anàlisi de les Indústries Alimentàries a Europa i Espanya.</p> <p>Pràctica 1b (opcional). Estudi de un subsector, grup de productes o producte determinat, de elecció dels estudiants.</p>
<p>Tema 2. "El sistema de Direcció de l'Empresa. Lideratge, motivació, direcció empresarial, i decisió. Des de els objectius i estructura de l'empresa als models de gestió empresarial. Estudi de casos".</p> <p>Pràctica 2a. Resolució de conflictes de lideratge i motivació dins l'empresa alimentària. Planificació de nous productes i negocis amb la tècnica CANVAS.</p>
<p>Tema 2 (continuació). "Procés directiu, autoritat, poder i la seva delegació. Direcció per Objectius (DPO). Introducció a la decisió empresarial. Context d'incertesa i Teoria de Jocs contra la Natura. Estudi de casos".</p> <p>Pràctica 2b. Resolució d'exercicis de Teoria de Jocs.</p>
<p>Tema 3. "Gestió de la Innovació i el Talent. Introducció a la Teoria dels Stakeholders. Inter-professionalitat, Organitzacions Interprofessionals i Clústers. Emprenedoria, Pla d'Empresa i finançament de start-ups. Estudi de casos".</p> <p>Pràctica 3. Resolució d'exercicis sobre Anàlisi de Balanços, Rendibilitats i Càlcul de Ratios; Amortització financera de préstecs bancaris; Esquema de creació d'una empresa alimentària i el seu finançament.</p>
<p>Tema 4. "La gestió i innovació empresarial alimentària a Lleida".</p> <p>Activitat pràctica 4: "Taula rodona sobre la praxis de gestió i innovació empresarial agroalimentària". Casos CAGSA, ARGAL, ACTEL, MAHOU-SAN MIGUEL, Cooperativa CADÍ. Col·loqui-debat</p>
<p>Tema 5. "Macroentorn, Microentorn o Entorn pròxim, Empresa, Mercat, Tecnologia i Competitivitat. Anàlisi DAFO i Anàlisi Competitiu. Cadena de subministres i cadena de valor, i la seva gestió en el sistema agroalimentari dins un context global. Estudi de casos".</p> <p>Pràctica 5. Anàlisi DAFO i Anàlisi Competitiu. Anàlisi de Posicionament empresarial segons la Matriu BCG.</p>
<p>Tema 6. "Avaluació de la rendibilitat de projectes d'indústries alimentàries i tècniques usuals de finançament". Estudi de casos.</p> <p>Pràctica 6. Avaluació de la Rendibilitat d'Inversions Alimentàries en casos diversos: Bodega de vi de qualitat; Planta de mermelades; Planta d'elaboració de formatges, etc.</p>
<p>Altres Activitats Pràctiques: "Exercicis de demanda, previsió de vendes, posicionament de marques, determinació de preus, finançament extern i d'avaluació de la rendibilitat de projectes d'indústries alimentàries".</p>
<p>Tema 7. "Panorama actual de la agroalimentació. Màrqueting i Innovació de productes agroalimentaris. La Fundació Triptolemos". Estudi de casos.</p>
<p>Tema 8. "Consum, consumidor i productes agroalimentaris. Màrqueting-Mix dels productes agroalimentaris". Estudi de Casos.</p>
<p>Tema 9. "Models de gestió del comerç exterior agroalimentari i gestió duanera".</p>
<p>Activitats d'avaluació del Mòdul 2.</p> <p>Presentació de pràctiques per part dels estudiants.</p>

Eixos metodològics de l'assignatura

EIXOS METODOLÒGICS DE L'ASSIGNATURA: "ORGANITZACIÓ I INNOVACIÓ EMPRESARIAL"

Es proposa una metodologia general activa, plantejant la màxima participació a través de una interacció professorat - estudiant, sobre la base de una bona motivació temàtica, construcció i manteniment d'un clima de confiança mútua, plantejament de l'esperit de col·laboració, projecció de utilitat de les matèries de aprenentatge amb exemples i estudi de casos, resolució d'exercicis, i inducció participativa i de responsabilitat.

Malgrat que en alguna temàtica es farà la presentació de conceptes, definicions i alguns continguts segons el mètode magistral, es tractarà sempre d'invocar la interactivitat i la participació activa dels estudiants per a que puguin així obtenir un bon aprenentatge de coneixements, capacitats, destreses, habilitats i actituds, i conductes responsables.

Així mateix es recalca la importància de l'acció tutorial, per proporcionar un espai personal o per grups amb el propòsit d'ajudar, reconduir, solucionar problemes, aclarir dubtes i en general materialitzar "la tasca de facilitador" en front dels estudiants, per tal de que puguin millorar l'aprenentatge.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

TIMMING DEL MÒDUL 2 (ES PRESENTA EL TOTAL DE LES DUES ASSIGNATURES DEL MÒDUL 2)

Data	Horari	Professorat	Programa de continguts: Temes a impartir
Dimarts 3 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	"Presentació del Mòdul 2 del Màster GIIA" Tema 1. "Sistema Agroalimentari. Conceptes i definicions importants". "Panoràmica de les Indústries Alimentàries a Europa i Espanya. Breus anàlisis dels principals subsectors espanyols d'indústries alimentàries". Pràctica 1
Dimecres 4 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	Tema 2. "El sistema de Direcció de l'Empresa. Lideratge, motivació, direcció empresarial, i decisió. Des de els objectius i estructura de l'empresa als models de gestió empresarial. Estudi de casos". Pràctica 2a
Dimarts 10 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	Tema 2 (continuació). "Procés directiu, autoritat, poder i la seva delegació. Direcció per Objectius (DPO). Introducció a la decisió empresarial. Context d'incertesa i Teoria de Jocs contra la Natura. Estudi de casos". Pràctica 2b
Dijous 12 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	Tema 3. "Gestió de la Innovació i el Talent. Introducció a la Teoria dels Stakeholders. Inter-professionalitat, Organitzacions Interprofessionals i Clústers. Emprenedoria, Pla d'Empresa i finançament de start-ups. Estudi de casos". Pràctica 3

Dilluns 16 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom + Tècnics I+D+T+i	Tema 4. "Pràctica de gestió i innovació empresarial alimentària a Lleida. Activitat pràctica: Taula rodona sobre la praxis de gestió i innovació empresarial agroalimentària". Casos CAGSA, ARGAL, ACTEL, MAHOU-SAN MIGUEL, Cooperativa CADÍ". Col·loqui-debat
Dimarts 17 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	Tema 5. "Macroentorn, Microentorn o Entorn pròxim, Empresa, Mercat, Tecnologia i Competitivitat. Anàlisi DAFO i Anàlisi Competitiu. Cadena de subministres i cadena de valor, i la seva gestió en el sistema agroalimentari dins un context global. Estudi de casos". Pràctica 4
Dimecres 18 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	Tema 6. "Avaluació de la rendibilitat de projectes d'indústries alimentàries i tècniques usuals de finançament". Estudi de casos.
Dijous 19 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	Activitats pràctiques: "Exercici de demanda, previsió de vendes, posicionament de marques, determinació de preus, finançament extern i d'avaluació de la rendibilitat de projectes d'indústries alimentàries". Pràctica 5
Dilluns 23 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dra. Yvonne Colomer	Tema 7 "Panorama actual de la agroalimentació. Màrqueting i Innovació de productes agroalimentaris. La Fundació Triptolemos". Estudi de casos
Dimarts 24 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Felipe Botaya	Tema 8 "Consum, consumidor i productes agroalimentaris. Màrqueting-Mix dels productes agroalimentaris". Estudi de Casos
Dimecres 25 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Felipe Botaya	Tema 8 "Consum, consumidor i productes agroalimentaris. Màrqueting-Mix dels productes agroalimentaris". Estudi de Casos (Continuació)
Dijous 26 Maig 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Pere Coll	Tema 9 "Models de gestió del comerç exterior agroalimentari i gestió duanera"
Dijous 2 Juny 2022	Tarda: 16,00 a 20,00 hores	Dr. Antonio Colom	Activitats d'avaluació del Mòdul 2. Presentació de pràctiques per part dels estudiants

Nota: Cadascun dels professors/es que imparteixen temes lliuraran els materials didàctics corresponents que es faran arribar als alumnes directament i/o a través del sistema SAKAI de la UdL

Sistema d'avaluació

ACCIÓ TUTORIAL, AUTOAVALUACIÓ I AVALUACIÓ FINAL DE L'ASSIGNATURA

L'Acció de Tutories i el Sistema d'Avaluació tindrà que representar l'estratègia plantejada pel assegurament d'un bon nivell d'aprenentatge global dins aquest mòdul, facilitant a l'alumne la comprensió, solucionant problemes personals, resolvent dubtes, aportant recolzament, contrastant el nivell d'aprenentatge, etc., lo qual significarà haver arribat a l'assegurament competencial i l'assoliment dels objectius previstos en la mateixa. Per arribar a aquest propòsit, es proposa una estratègia i activitats basats en el següent esquema operatiu:

- A. Acció Tutorial al llarg del període lectiu de l'assignatura.
- B. Autoavaluació personal de coneixements durant la marxa docent al llarg del període lectiu.
- C. Avaluació continuada, prova final tipus test de l'assignatura i presentació de treballs pràctics.

A. Acció Tutorial al llarg del període lectiu de l'assignatura:

L'acció tutorial es plantejarà, de principi, en proporcionar un espai personal o per grups amb el propòsit de ajudar, reconduir, solucionar problemes, aclarir dubtes i en general materialitzar "la tasca de facilitador" del professorat en front dels estudiants, per tal de que puguin millorar el seu aprenentatge. En resum, es proporcionarà l'opció de tutories personals o per grups, per aclarir dubtes o altres propòsits cada dilluns i dimarts en un horari establert de comú acord entre elumnat i el professorat., i s'inclourà l'assessoria i aclariment de dubtes en els continguts teòrics, activitats pràctiques, estudis de casos, resolució de problemes, etc.

B. Autoavaluació personal de coneixements al llarg del període lectiu:

Aquesta activitat avaluarà consistirà en la proposta d'una sèrie de preguntes tipus test que l'estudiant anirà responent a la consecució de cada tema teòric, amb l'objectiu essencial d'avaluar ell mateix, la comprensió de conceptes, definicions i diferents continguts de cada tema, i així doncs poder arribar a valorar el nivell d'aprenentatge assolit, i si més no, tornar endarrer, aclarir dubtes amb o sense la participació del professor.

C. Avaluació continuada, prova final tipus test de l'assignatura i presentació de treballs pràctics:

-Recollida de informació per a l'avaluació: Es recolliran els treballs d'estudi de casos, pràctiques de resolució de problemes, informes d'activitats i la prova d'avaluació (tipus test) en el termini i data de recollida pactat amb els estudiants.

-Pel que fa a la prova final, es farà en dos parts: I. Prova Test: un conjunt de preguntes tipus test amb 4 opcions de resposta. El nombre de preguntes podrà variar i es negociarà amb els alumnes. La proposta inicial es de unes 20 preguntes amb 4 respostes (a, b, c, d) de les que hi haurà 2 correctes; II. Prova de resolució d'exercicis pràctics o problemes.

-Cadascun del professors del mòdul proposarà les proves d'avaluació per la part de docència impartida. Bàsicament aquestes constaran de proves tipus test i/o treballs pràctics individuals o de grup sobre les temàtiques impartides, i resolució de exercicis.

-La qualificació final del mòdul s'obindrà pel càlcul de la mitjana aritmètica entre les notes de les proves teòriques (tipus test) i les notes d'activitats pràctiques realitzades (treballs individuals i per grups). El primer dia de classe es detallarà i es debatrà amb els assistents al mòdul, el sistema d'avaluació.

-El criteri que s'utilitzarà pel que fa a % de ponderació, per qualificar globalment l'assignatura, en principi es:

- Prova final tipus test d'avaluació de teoria: coneixements, comprensió temàtica, estat dels arts, definicions i conceptes, característiques i variables, etc.).

.....

%

- Prova final tipus test d'avaluació de exercicis + avaluació d'estudi de casos i activitats pràctiques en general realitzades pel alumnat

.....

40 %

- Avaluació d'assistència a classe, participació activa i bona actitud..... 10 %

Bibliografia i recursos d'informació

MATERIAL DIDÀCTIC I BIBLIOGRÀFIC BÀSIC I COMPLEMENTARI

A. RECURSOS I MATERIALS BASICOS:

- Col·lecció d'arxius PowerPoint per a cadascun dels temes programats.
- Col·lecció de proves d'autoavaluació para poder realitzar el seguiment i auto-control de coneixements i comprensió temàtica.
- Arxius amb Fulls de Càlcul que contenen els exercicis que es proposen realitzar i exercicis resolts de referència.
- Col·lecció de material didàctic de casos objete d'estudi i anàlisi, i de les activitats pràctiques programades.
- Dades estadístiques sobre el sector i subsectors o productes agroalimentaris en arxius Word (doc) i pdf.
- CD-Rom amb tot el material anterior, que estarà a l'abast de l'estudiant des d'el primer dia lectiu de l'assignatura.

B. BIBLIOGRAFIA BÀSICA I COMPLEMENTÀRIA:

- Bueno Campos, E.** (2004). CURSO BÁSICO DE ECONOMÍA DE LA EMPRESA: UN ENFOQUE DE ORGANIZACIÓN. Madrid. Ediciones Pirámide. Cuarta edición.
- Coll Tor P.** (2013). MANUAL DE GESTIÓN ADUANERA – NORMATIVA DEL COMERCIO INTERNACIONAL Y MODELOS DE INTEGRACIÓN ECONÓMICA. Ediciones Marge Books, Sabadell (Barcelona). Tercera edición 2018.
- Colom Gorgues A.** (2015). GUÍA BÁSICA Y EJERCICIOS PRÁCTICOS PARA LA GESTIÓN EMPRESARIAL. APLICACIÓN MULTISECTORIAL. Ediciones y publicaciones de la Universidad de Lleida, colección Eines nº 79, 686 pág.
- Colom Gorgues A.** (2009). EVALUACIÓN DE LA RENTABILIDAD DE PROYECTOS DE INVERSIÓN. APLICACIÓN A LOS SECTORES AGRARIO Y AGROALIMENTARIO. Editor Servei de Publicacions de la Universitat de Lleida, 449 pág.
- Colom Gorgues A.** (2000). MARKETING AGROALIMENTARIO. UNAS DEFINICIONES Y CONCEPTOS BÁSICOS. ETSEA, Universitat de Lleida, libro electrónico en soporte CD-Rom.
- Colom A., Cos P., Florensa R.** (2019). COOPERATIVISMO AGROALIMENTARIO EN EUROPA. DIMENSIÓN, GOBERNANZA Y ANÁLISIS BCG DE LAS SOCIEDADES COOPERATIVAS TOP25 DE LA UE-28 Y TOP10 EN ESPAÑA. Revista de Cooperativismo y Economía Social REVESCO. Universidad Complutense de Madrid.
- Colom Gorgues, A., Florensa Guiu, R.** (2011). TEORÍA DE LOS STAKEHOLDER (PARTES INTERESADAS), CADENA DE VALOR, LA BUENA GOBERNANZA Y LOS CLÚSTERES". Capítulo de Libro de la Fundación Ciudad de Lleida. Escuela Universitaria de Relaciones Laborales, pág. 69-97, ISSN: 2014-7775, Universidad de Lleida.
- Colom Gorgues A., Florensa Guiu R.** (2013). EL LIDERAZGO Y LA DIRECCIÓN EMPRESARIAL. EVOLUCIÓN DE LOS ESTILOS Y MODELOS DE LIDERAZGO, COMPORTAMIENTO Y MOTIVACIÓN. Capítulo de Libro de la Fundación Ciudad de Lleida. Escuela Universitaria de Relaciones Laborales, pág. 267-312, ISSN: 2014-7775, Universidad de Lleida.
- Colom Gorgues A., Juárez Rubio F.** (2017). GRUPO ALIMENTARIO GUISSONA: FORMADO POR UNA SOCIEDAD COOPERATIVA PRODUCTORA DE GANADO Y UNA SOCIEDAD MERCANTIL QUE TRANSFORMA Y COMERCIALIZA DICHA PRODUCCIÓN. Capítulo del Libro: "El gobierno de las Sociedades Cooperativas agroalimentarias españolas: modelos de referencia y casos empresariales", coordinado por Dr. Juan F. Juliá Igual y Dra. Elena Meliá Martí, Cátedra CAJAMAR de Economía Social, Universidad Politécnica de Valencia (UPV).
- Colom A., Smaoui Y., Florensa R., Plana M.** (2018). PERCEPCIONES SOBRE ATRIBUTOS Y HÁBITOS DE COMPRA DE LOS CONSUMIDORES DE ACEITE DE OLIVA EN LA PROVINCIA DE LLEIDA. UN ANÁLISIS MULTIVARIANTE. Comunicación al XII Congreso Internacional Iberoamericano de Estudios Rurales (CIER), Campus Segovia-Universidad de Valladolid, 4-6 julio 2018.
- Cos P., Colom A., Cabañes A.** (2019). GEOGRAPHIC EXPORT DIVERSIFICATION: DETERMINANTS AND THEIR LINK WITH EXPORT PERFORMANCE. Thunderbird International Business Review. 2019; 61: pp 397–411. <https://doi.org/10.1002/tie.21991>
- Goleman D.** (2013). LIDERAZGO. EL PODER DE LA INTELIGENCIA EMOCIONAL. Ediciones B SA, Grupo Zeta, 162 pág.
- Goleman D.** (2013). INTELIGENCIA EMOCIONAL. Editorial Kairós, 8ª Edición, 512 pág.
- Juárez F., Colom A., Trilla J.L.** (2013). ACTEL: UNA COOPERATIVA DE COOPERATIVAS CON ESTRATEGIA DE CRECIMIENTO Y MEJORA COMPETITIVA. Capítulo del libro: Tamaño y competitividad: Experiencias de crecimiento en las cooperativas agroalimentarias españolas. Pág. 225-247. Coordinación: Narciso Arcas Lario y Miguel Hernández Espallardo, Universidad Politécnica de Cartagena. Editor Cajamar, 2013.
- Kotler PH., Lane K.** (2006). DIRECCIÓN DE MARKETING. 12ª edición, 775 pág. Ed. Prentice Hall, Pearson Educación Madrid 2006.
- Kotler PH.** (2000). MARKETING MANAGEMENT. 10ª edición, 718 pág., Ed. Prentice Hall, New Jersey, USA.
- Koontz H., Wehrich H., Cannice M.** (2012). ADMINISTRACION: UNA PERSPECTIVA GLOBAL Y EMPRESARIAL. Ed. McGraw Hill, 14ª Edición, 651 pág. University of California Los Angeles (UCLA).
- Martín Martín M.A., Martínez Gormaz, R.** (2010). MANUAL PRÁCTICO DE COMERCIO EXTERIOR. FC Editorial, 2ª Edición, 510 pág., Madrid.
- Pérez Gorostegui, E.** (2002). INTRODUCCIÓN A LA ECONOMÍA DE LA EMPRESA. Editorial Centro de Estudios Ramón Areces, Madrid.
- Porter M.E.** (2013). VENTAJA COMPETITIVA. CREACIÓN Y SOSTENIBILIDAD DE UN RENDIMIENTO SUPERIOR. Ed. Pirámide. Edició actualitzada de la primera versió en anglés de "Ventaja Competitiva" del mateix autor. 589 pág. University of Harvard.
- Porter M.E.** (2013). ESTRATEGIA COMPETITIVA. TÉCNICAS PARA EL ANÁLISIS DE LA EMPRESA Y SUS COMPETIDORES. Editorial Pirámide, Grupo Anaya, 445 pág. University of Harvard.
- Santesmases Mestre M.** (2012). MARKETING. CONCEPTOS Y ESTRATEGIAS. 6ª Ed., 1.103 pág. Ed. Pirámide. Madrid.